

DISSERTATIO, INAUGURALIS JURIDICA
DE

**DOMINIO A VEN-
DITORE RESER-
VATO**

QUAM
ADSPIRANTE SUMMI NUMINIS GRATIA;
AUTORITATE AMPLISS. JCTORUM ORDINIS,
IN PERILLUSTRI ACADEMIA CHILONIENSI,
P R A E S I D E

**DN. JOHANNE JOACHIMO
SCHOEPFFERO,**

JCTO ET ANTECESSORE JURIS PRIMARIO, COM. PAL.
CAESAR. SERENISSIMI PRINCIPIS SLESVICO - HOLSATICA
CONSILIARIO JUSTITIAE ET CANCELLARIAE,

h. t. DECANO SPECTABILI,
PATRONO AETATEM COLENDO,
PRO ASSEQUENDIS

SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS DOCTORALIBUS,

DIE FEBRUARII. A. MDCCXIV.

IN AUDITORIO MAJORI,

HORIS ANTE ET POMERIDIANIS,

PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTET

MICH. HENRIC. CURTIUS,

GUSTROV. MEGAPOL.

KILONI, LITERIS BARTHOLDI REUTHERI, ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE

DOMINIO A VEN-
DITORE RESER-
VATO

ADSPICANTE SUMMI NUMINI GRATIA
AUTORITATE AMPLISS. VICTORUM ORDINIS
INSTITUTI ACADEMIAE CHILONENSIS
P. R. N. S. I. D. E.

DR. JOHANNIS JOACHIMI
SCHÖPFFERS

DOCT. ANTECESSORIS JURIS PRIMARIO COMRAI
CAESAR. SERENISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS HOLLANDIAE
CONSILIARIO JUSTITIAE ET CANONICARIAE

IN DECANO SPECTABILIT.
P. A. T. O. N. O. A. E. T. A. T. E. M. C. O. L. E. N. D. O.

P. R. O. A. S. S. E. Q. U. E. N. D. I. S.
SUMMI IN VIRO ONE JURE HONORARIO DOCTORALIBUS
DIE X. FEBRUARII A. MDCCLXV.
IN AUDITORIO MAJORI

NOTIS ANTE ET POSTMIDIANIS
P. U. B. L. I. C. O. E. X. A. M. I. N. I. S.
MICH. HENRIC. CURTIUS
G. U. E. S. T. R. O. V. I. N. E. G. A. T. O. R.

Neom. Literar. Biblioth. de Reutern. Acad. Typogr.

B32

1-
49
M

Q. D. B. V.

PRAEFAMEN.

Loco dissertationis inauguralis, materiam de sententia judicis simulata excolendi & proponendi mihi quidem animus erat, sed manum operi admovens hanc materiam admodum raram inveni, hinc aliam elegi, utut enim jura casus in societate humana non quotidie obvios interdum respiciant, §. 22. *Instit. de Rer. Divis. L. 3. ff. si pars hered. pet. & L. 12. C. de Legit. hered.* ex diligentiori tamen tum juris communis Cæsarei, tum juris statutarii inspectione, cuilibet primo statim patebit intuitu, quod maxima legum pars casus frequenter in civitate obvenientes concernat, *L. 3. 4. 5. 6. & 10. ff. de LL.* Secutus igitur monitum JCTi in *L. Legavi Titio 25. ff. de liberat. leg. quod quotidiana plenius excutienda sint*, quotidiana respexi, & suppediantibus mihi ipsis nundinis sollemnioribus materiam emtionis & venditionis, unicum tantum casum ex amplissima emtionis materia de **DOMINIO A VENDITORE RESERVATO** elaborandum suscepi. Probe enim monuit Brunnem. *ad L. Non ex eo 30. C. de Eviction.* exulceratis hisce temopribus neminem sibi satis prospicere posse, ita ut nullæ ferè cautelæ, ad jus suum conservandum sufficient.

A 2

Sic

520

Sic in venditione præcipue immobilium admodum utilis cautela excogitata est, ut venditor donec pretium solutum esset, sibi dominium reservet, verum ex quo tempore Carpzovius sua Responsa in lucem edidit *ex Lib. 1. Resp. 108.* apparuit, nec hanc cautelam tollendis litibus suffecisse, & præter hoc dubium, cujus periculo, in casu reservati domini, res vendita pereat, adhuc plura emerfisse, quotidiana praxis abunde testatur, hinc me laborem haud inutilem suscepturum ratus, si hanc ipsam materiam a capite ad calcem pertractarem. Commode autem hoc fieri poterit, si in capite primo hujus cautelæ fundamentum, in capite secundo ejus requisita, in capite tertio vero ejus effectum ostenderem, & cum circa hunc frequentiores disputationes oriantur, hoc caput secui & in sectione prima consideravi effectum Domini reservati in concursu creditorum, in sect. secunda, an venditor vi Domini reservati recedere possit a venditione semel inita. Sectio tertia tractat de periculo rei sub hoc pacto venditæ, & sect. quarta excutit an venditor, qui res suas vindicat, pretium jam solutum retinere possit? Quo vero finem propositi mei eo feliciter obtineam, a Te T. O. M. Deus ardentissimis contendo precibus, ut nomine tuo coepta secundes, quo vergant omnia & facta & dicta mea ad tuam gloriam, meam proximique utilitatem.

CAP.

33.

1-
49
M

CAP. I.
DE FUNDAMENTO DOMINII
A VENDITORE RESERVATI.

SUMMARIA.

Venditores sibi in re vendita dominium reservare solent. n. 1.	Contrarium probatur. n. 6. seqq. Hodie approbata. n. 10.
Qua cautela frequens. n. 2.	Contrariari videtur L. 80. de contrab. emt. n. 11.
Et utilis. n. 3. 4.	
Eam tamen apud Romanos non fuisse frequenteram vult Schilt. n. 5.	Ad quam responderetur n. 12. seq. Et alio declaratur exemplo n. 15.

tionem & venditionem contractum esse frequentissimum in Republ. quotidiana comprobatur experientia, & cum emtores sapius integrum pretium, in parata pecunia, solvere non possint, possessionem tamen rerum emtarum desiderent, in favorem venditorum commendata est cautela, ut sibi reservent dominium, donec integrum pretium fuerit solutum, germ. es reservire sich der Verkäufer in re vendita das völlige dominium, bis zu gänzlich-her Abtragung der versprochenen Kauff-Summe. Stryck. in Caut. Contr. f. 2. c. 8. §. 25. Schilter Exerc. theor. pract. 30. §. 55. ubi uterque excellentissimus Jctus formulam adduxit germanicam plenioram. Hanc cautelam in praxi esse frequentem testatur Brunnem. ad L. cum manu 80. ff. de contrab. emt. n. 7. ibi: quod apud nos frequentissime fit. Stryck. in Caut. contract. sect. 2. c. 8. §. 25. ibi: cum reservatio dominii, tali casu, frequentior sit. Et sic demonstravi dominii reservationem hodie in praxi esse frequentem, nunc indicabo, hanc cautelam a Dd. commendari ut utilem & optimam Brun. ad d. L. 80.

n. ult. ibi: magna hujus reservationis utilitas, Grævæus *Pract. Concl. Lib. 2. Concl. 15. n. 15.* ubi cautelam hanc vocat optimam Stryck. *in caut. contract. sect. 2. c. 8. §. 25.* ibi: insignem præ se ferre utilitatem Consentit Moller. *Lib. 1. Semestr. c. 4. n. 2.* Esbach ad Carpz. *P. 1. Const. 28. def. 21. n. 1.* Dn. Berger. *in resol. LL. obst. ad comp. Lauterb. tit. d. L. Commiss. vers. Quare advertat. fol. 328.* Laut. *in Coll. ff. de L. Commiss. §. 25.* ibi: optimam cautelam esse & ipse Wolfgang. Adam Laut. Pater *in Synopt. tractat. Tit. de L. Commiss. §. 1. n. 16.* ibi: ad vitandas controversias quæ de fide habita, de pretio, & dominio translato oriri solent, optimam cautelam esse, ut in instrumento expresse dicatur, venditorem rem tradere, reservato sibi ejus dominio, (de qua tractat. Synopt. Beati Laut. hoc obiter moneo, quod hæc semper intelligenda sit, quot. in Brunnem. Comment. ad ff. Lauterbach allegatus, siquidem compendium Lauterbachianum, & collegium a filio Lauterbachii editum, vivo Brunnemanno typis nondum exscriptum fuit:) imo ineptum videri scribit Grævæus *dict. conclus. 15. n. 15. inf.* cum Raud. *vol. 1. Resp. 42. n. 8.* qui non servato Dominio, sine pretii numeratione, rem emtori tradit. Cum ergo hæc cautela in praxi sit frequens & utilis operæ pretium erit ejus inquirere fundamentum, an sc. in LL. nostris sit fundata, siquidem celeberrimus Jctus Schilt. *Exerc. 30. ad ff. §. 56.* scribit: hoc pactum apud Romanos frequentatum non esse arbitror, & paulo post: magis igitur, est ut dicamus, hoc pactum moribus recentioribus fuisse introductum. Contraria tamen sententia mihi videtur probabilis, quod sc. jam jure Romano hæc cautela non fuerit incognita, hujus meæ opinionis rationem pono primo in *L. quod meo 18. pr. ff. de Acquir. vel. Amitt. possess.* ubi expresse approbatur pactum, quod quis possit promittere se res suas, ex justa causa,

sa, alieno possidere velle nomine, quid vero aliud agit emtor,
 quam ut promittat, se rem emtam & sibi traditam possidere
 velle venditoris nomine, donec pretium integrum fuerit
 solutum, cum ergo constitutum possessorium in *d. L.* ex-
 presse sit approbatum quid prohibet dicere etiam in venditio-
 ne approbatum esse, quod secundo probō ex *L. ea que. 20. ff.*
de Precario, ubi relatum est pactum inter venditorem & emto-
 rem, quod emtor precario penes se possessionem habere debe-
 at, quoad pretium univēsum persolveretur. Quæ verba idem
 innuunt quod pactum de reservato dominio, sensus enim est
 idem an dicam: reservo mihi dominium donec univēsum
 pretium solutum, & num dicam: tu emtor interim precariam
 debes habere possessionem, donec integrum pretium solutum,
 nam qui precariam tantum transfert possessionem, ille extra
 controversiam, dominium sibi reservat, & sic unica hac lege
 frequentatum hoc pactum apud Romanos esse probavi, utut
 hoc Schilter. *all. loc.* in dubium vocet. Simile quid colligitur
 ex *L. Qui e lege 3. C. d. pact. int. emt. ibi: Si non precariam.* Ter-
 tio meam sententiam confirmat *L. Servi emtor. 16. ff. de Peric. &*
commod. ubi mentio fit pacti, quod emtor rem emtam & sibi
 traditam possidere debeat ut conductam, donec inte-
 grum pretium esset solutum, quid vero aliud est hoc pa-
 ctum, quam venditorem sibi reservare dominium, nam unus
 ex contrahentibus emtor vel venditor dominus esse debet,
 emtor vero, quia rem possidet ut conductam, dominus esse
 non potest, ergo venditor in casu *L. 16.* clare sibi reserva-
 vit dominium in re vendita, usque dum integrum pretium
 fuerit solutum. Cum *d. L. 16.* conspirat *L. sicut emtio. 20. & L. 21. ff.*
Locat. conduct. ubi itidem re emtori tradita, pactum adjectum,
 quod dominium in emtorem non debeat esse translaturum, sed
 quod

634

1-2
49
M

138

quod emtor rem emtam & traditam possidere debeat ut conductam. Ex adductis ergo LL. concludo cautelam reservati dominii, in re vendita, jam jure Romano fuisse frequentatam & approbatam.

10 Hodiè hujus cautelæ approbationem nemo quidem quantum memini, vocat in dubium, ut ejus approbationem pluribus hic astruere supervacuum existimem, hoc unicum tantum addo, quod hæc cautela à Sereniss. Electore Saxonæ in *Ord. Proc. Judic. Tit. 42. §. 3.* approbata sit, ibi: und ihm ausdrücklichen/ auff den fall/ da er nicht bezahlen würde/ den Eigenthum daran vorbehalten thäte. Aliorum locorum approbationem adducit Mart. in *Comment. ad d. §. 3. n. 3.*

11 Dictis quidem contrariari videtur *L. cum manu. 80. §. 3. in fin. ff. de contrah. emt.* ubi clare & perspicue improbatum pactum ne dominium ad emtorem transeat, & expresse additur, si tale pactum adjectum sit, aut locationem esse, aut aliud genus contractus, ex quo textu tamen iterum moneo, non incognitum moribus Rom. esse pactum de dominio à venditore reservato, id vero mihi adversari videtur, quod hoc casu negetur esse emtio, ita ut negotium degeneret in alium contractum, ego vero dissertationem meam inscripsi: de DOMINIO A VENDITORE RESERVATO. Ubi vero nulla

12 venditio, ibi nullus poterit esse venditor, verum ad hoc dubium respondeo, distinguendum esse, an pactum adjiciatur ne unquam ad emtorem transeat dominium, hoc casu nulla erit emtio & venditio, sed aliud genus contractus, an vero usque ad pretium tantummodo solutum reservetur dominium, & hoc casu manet emtio & venditio, quod clare probo ex *d. L. 20. de Precario* ubi expresse dicitur, quod emtor precariam habuerit possessionem, idemque reliqui textus adducti probarunt, nec

hosp

hoc

hoc pactum naturam emtionis mutare potest, quia conveniens est naturæ emtionis, ut pretium ab emtore numeretur, §. 41. *Inst. de Rer. Divis.* cum ergo pactum hoc substantiale emtionis non tollat, sed confirmet, sequitur pactum domini reservati usque dum integrum pretium fuerit solutum, mutare non posse negotium in alium contractum, sed clarius tantummodo determinat, quod in emtione & venditione alias receptum erat, quod scilicet dominium per traditionem transire non debeat, nisi integrum pretium ab emtore fuerit solutum. Simili ratione emtio & venditio subsistit, si contrahentibus placuerit, quod dominium post certum demum tempus vel sub certa conditione transire debeat, v. gr. post mortem venditoris, Tiraqvell. *de Retract. Convent.* §. 1. *gloss.* 19. n. 118. ubi refert se tres vel quatuor ejusmodi venditiones vidisse, nec obstat *all. L. 80*, quia hæc intelligenda est, si plane dominium transire non debeat.

CAP. II.
DE REQUISITIS DOMINII A
VENDITORE RESERVATI.

<p><i>Venditor traditione non transfert dominium, nisi ei de pretio sit satisfactum. n. 1.</i></p> <p><i>Ex sola ergo traditione, fides habitam non præsumitur. n. 2.</i></p> <p><i>Differentes allegantur n. 3.</i></p> <p><i>Et rejiciuntur. n. 4. seqq.</i></p> <p><i>Ex circumstantiis tamen colligitur fidem habitam fuisse. n. 10. seqq.</i></p> <p><i>Si fidem venditor habere vult, sibi expresse reservet dominium. n. 18.</i></p>	<p><i>Quod fieri potest invito emtore. n. 19.</i></p> <p><i>Dominium reservet ante rei traditionem. n. 20.</i></p> <p><i>Quandoque tamen & post rei traditionem n. 21.</i></p> <p><i>Reservatio judicialis non desideratur. n. 22.</i></p> <p><i>Nisi quis in judicio resignare velit dominium n. 23.</i></p> <p><i>Quibus verbis reservare velit dominium non refert. n. 24. seqq.</i></p>
---	---

B

Tra-

330
79
M

138

1 **T**raditione rerum dominia transferri, si iusta adsit causa, naturali æquitati conveniens est, §. *per traditionem* 40. *Inst. de rer. divis.* venditæ tamen & traditæ res non aliter emtori acquiruntur, nisi hic pretium solverit, vel alio modo ei satisfecerit §. *venditæ* 41. *Inst. de rer. divis. L. quod vendidi. 19. ff. de contrab. emt. L. ex emto. n. §. 2. ff. de Act. emt. L. Procuratoris 5. ff. in f. de tribut. act.*

2 Ex quibus textibus colligo: quod ex traditione rei venditæ sola non præsumatur fides esse habita, si enim ex sola traditione fides habita præsumeretur, Imperator Justinianus in §. 41. *ibi: venditor vero, Inst. de rerum divis.* non constituit exceptionem. Consentientes adduco Laut. in *Coll. t. de Act. emt. §. 5. Hahn. adj. Wesenb. t. de contrab. emt. n. 23. ad verb. Ceteroquin. Stryck. in Caut. Contr. f. 2. c. 8. §. 2. Christin. vol. 3. Decif. 75. n. 4. Gail. Lib. 2. Obs. 15. n. 6. Zæf. ad ff. t. de act. emt. n. 8. Donell. Lib. 4. Comment. cap. 16. Contrarium quidem statuunt Menoch. *Lib. 3. præsumt. 29. n. f. Ezechov. ad Treutl. vol. 1. disp. 28. th. 6. Lit. A. ad verb: quod ex sola traditione, Mev. P. 4. dec. 206. ibi: fides enim de pretio habita est, cum ante pretii solutionem traditio fit, & P. 4. dec. 280. n. 3. ubi rationem decidendi desumit a vi traditionis, quod hæc modus fit transferendi dominii. Schneidew. ad §. 40 *Inst. de rer. divis. n. 5. ibi: nam in dubio videtur sequi fidem emtoris, nisi contrarium appareat. Brunnem. ad L. 9. ff. de contrab. emt. n. 2. ibi: fides vero habita præsumitur, quando sine ulla reservatione dominii res tradita. Berlich. P. 1. Concl. 64. n. 47. ibi: in dubio autem venditor fidem de pretio habuisse præsumitur. Godofredus de Jena *diff. de Lege Commiss. th. 66. ibi: dici tamen posset, illum, qui rem simpliciter tradit emtori, videri fidem de pretio in dubio habuisse. Tiracquell. de Retract. Convent. ad f. t. n. 78. ibique longa serie allegati.****

gati. Verum quod pace tantorum virorum dixerim, sine ulla ratione & fundamento hoc traditum est, Mev. quidem P. 4. Dec. 206. n. 4. L. penult. C. de contrab. emt. adduxit, sed in hoc textu nihil invenio, quod ulla ratione huc pertinere possit, ita ut credam errorem à typographo vel describente esse commissum. Lex, vero, si soluturus 39. in f. de Solut. expresse agit de casu, si nummi ab emtore soluti sint, & sic iterum penitus nihil facit ad præsentem quæstionem, in qua excutitur, an ex sola traditione fides habita præsumatur. Magis forte adhuc obstare videbitur L. in civile. 12. C. de Rei vindicat. ubi ex traditione præsumitur fides habita, & deciditur: venditorem non posse rei vindicatione uti, sed tantum actione personali, quia dominium translatum, & licet Brunnem. ad d. L. 12. scribat, supponendum esse, fidem de pretio esse habitam, in textu tamen de eo nihil habetur, sed ex sola traditione colligitur dominium esse translatum d. L. 12. ibi: quod tradidisti & eo modo dominium ejus transtulisti, verum quia in dubio nulla admittenda est antinomia, constit. Tanta §. contrarium autem. 15. de confirm. digest. & Leges Codicis in dubio non præsumuntur derogare Institutionibus & Digestis, Franzk. proem. ff. n. 14. & seq. Struv. Exerc. 1. th. 69. admittenda est conjectura Brunnem. & aliorum Dd. qui supponunt, Imperatorem in hoc textu agere de casu, si fides fuerit habita, ut ut enim hoc expressis verbis non fuerit adjectum, ex aliis tamen textibus supplendum, quia integrum jus nostrum una magna Lex, adeoque Lex ex Lege explicanda est. Ratio vero Bachovii quam ad Treutl. vol. 1. disp. 28. th. 6. lit. A. adducit, venditorem scilicet scire se obligatum non esse ad rei traditionem, nisi nummi fuerint soluti, quod adeo extendunt Dd. ut venditor possit, totam rem venditam retinere, etiam si unicus tantum

nummus de pretio desit. Tiraquell. *de Retract. convent. §. 4 gloss. 6. n. 24.* si ergo nihilominus tradat, aliam præsumtionem capi non posse, quam quod fides sit habita, non concludit, quia principium petit, *in dict. enim §. 41. de rer. divif.* clare constitutum est, quod in venditione per traditionem non transeat dominium, nisi fides sit habita, vel de pretio satisfactum, ergo ex sola traditione fides habita non præsumitur, adeoque Arnold. Vinnii sententiam ad §. 41. *ad verb. fidem emtoris*, approbo, qui dicit, sic concipiendam esse regulam: *in dubio qui rem emtori tradit, non videtur sequi fidem emtoris, nisi contrarium doceat emtor.*

¹⁰ Id tamen largior Brunnemanno ad d. L. 19. *de contrab. emt. n. ult.* ex circumstantiis colligi posse fidem fuisse habitam quo refero, si fidejussorem vel pignus acceperit, per §. 41. *Inst. de rer. divif.* ibi: *expromissore aut pignore dato*, ubi vox expromissor idem denotare videtur quod fidejussor, colligere hoc licet ex *L. ut res 53. ff. de contrab. emt.* ubi Jctus Gajus modo expromissoris, modo voce fidejussoris utitur. Hopp. *in Comment. ad §. 41. de rer. divif.*

Simili ratione fides habita videtur, si dies solutioni præfinita, quia sic fides emtori habita videtur, *L. Procuratoris. 5. §. 18.* ibi: *siquidem in creditum ei abiit ff. de tribut. act.* Busius ad *L. 19. ff. de contrab. emt. n. 6.* quod extendunt Dd. licet unius diei dilatio tantum concessa, Zæf. *ad ff. t. de Act. emt. n. 7.* Laut. *in Coll. t. de act. emt. §. 5.* ibi: *unius diei dilatio concessa*, imo Joh. Wamess. *cent. 3. Consil. 1. n. 8.* putat dilationem unius horæ sufficere, ut præsumatur fides habita. Rationem hanc adducit Zæf. *dict. loc. n. 7.* quod temporis ratio in hoc nihil variet. Verum mihi videtur dicendum, breve temporis spatium humanitatis tantum causa, concessum non inducere præsumtionem fidem

B37.

fidem esse habitam, quicumque enim se pecuniam soluturum promittit, præsentī die jam debet §. 2. *Inst. de Verb. Obl.* & nihilominus modicum temporis spatium ad solutionem conceditur, *L. 105. ff. de Solution. §. f. Instit. de Solut.* ergo modicum temporis spatium humanitatis causa concessum non mutat naturam obligationis puræ, quod pretium emtionis parata pecunia solvi debeat, nisi forte alia adhuc circumstantia concurrat, v. gr. si interim chirographum sibi dari curat, vel fidejussorem vel pignora, *d. L. 53 de contrab. emt.* alias negotiationem Zæsi, quod temporis ratio non variet jus, siquidem breve temporis spatium humanitatis causa concessum omnino diversum inducit jus ab eo tempore, quod crediti causa præfinitum. add. in simili Berlich. *P. 1. Concl. 64. n. 59.* ibi: *vel præsentī pecunia vel pretio intra modicum tempus solvendo vendatur.*

Aliud dubium oritur, si venditor emtori concedat tale quid agere quod non nisi dominus agere potest, v. gr. ut rem emtam alii iterum vendat, & hoc casu dominium translatum esse statuit *Mev. P. 4. dec. 280.* Verum si venditor crederit, quod emtor mox pecuniam soluturus sit, nec ex hac permissione sola, fides habita præsumi potest, nam libera dispositio rei emtæ effectus est traditionis, effectus vero traditionis in emtione venditione suspenditur, donec emtor de pretio satisfecerit, §. 41. *de rer. divis.* & *L. 19. ff. de contrab. emt.* ergo ex sola traditione, & quod ex traditione fluit, libera dispositione emtoris de re emta, nondum firmiter fluit fidem de pretio esse habitam, quin potius venditor credere potuit, quod emtor pecuniam illam, quam a novo emtore consequitur, promte soluturus sit, quo casu nullam fidem habet de pretio, Berlich. *P. 1. Concl. 64. n. 65.* & sic concludo: quoties alia capi potest conjectura, toties non præ-

præsumitur fides habita, in dubio enim nemo præsumitur suo juri renunciaſſe, *L. 25. pr. ff. de probat.*

18 Quoties tamen venditor fidem habere vult de pretio toties obſervet cautelam *cap. i. commendatam*, ut *expreſſe* ſibi dominium reſervet, uſque dum pretium integrum fuerit ſolutum, ſine qua expreſſa reſervatione alias dominium tranſit, ita ut rei vindicatione venditor poſtea uti non poſſit, ſi emtor promiſſis non ſtet. *L. incivile. 12. C. de Rei vindicat.*

19 An vero hoccaſu emtoris conſenſu opus ſit, dubium videri poſſet ex eo, quia in omni pacto duorum vel plurium deſideratur conſenſus, pacta vero legem dant contractibus *L. juris gentium 7. §. 5. ff. de pact.* Verum, quia a ſolius venditoris arbitrio dependet, an fidem de pretio habere velit & quibus conditionibus, ante pretium ſolutum, rem tranſferre velit, ſoli venditori tribuo facultatem, etiam invito emtore ſibi dominium reſervandi, modo illud faciat, antequam rem tradat. Et huc collimare videtur Brunnem. *ad L. 80. ff. de Contrab. emt. n. 9. ibi: quod admitto, ſi venditor id jam reſervare velit ſua ſponte.*

20 Alterum requiſitum domini a venditore reſervati eſt; quod hæc reſervatio fieri debeat, vel in ipſo contractu emtionis venditionis, vel antequam res emtori tradatur, arg. *L. licet iisdem. 7. ibi: ſtatim convenit. C. qui pot. in pign.* alias re ſemel tradita & dominio in emtorem translato, venditor ſibi fruſtra reſervat dominium, quod amplius non habet, *Laut. in Coll. 1. de L. commiſſ. §. 27. & in ſimili Berlich. P. 1. Concl. 64. n. 40. Carpz. P. 1. C. 28. def. 20. n. 7. Grævæus Lib. 2.*

12 *Concl. 15. n. 9. & ab his allegati.* Ab hac tamen ſententia recedere videtur Brunnem. *ad L. penult. ff. de contrab. emt. num. ult. ubi docet, quod re jam tradita, nihilominus dominium per mo-*

B38

1-2
49
N

A VENDITORE RESERVATI

modum constituti possessorii transferri possit in venditorem, quam Brunnem. sententiam in jure fundatam esse censeo, si nullus alius concurrat, qui interim in bonis emtis & traditis jus acquisitum acceperit, si vero aliis creditoribus intermedio tempore obligata sint, dominium liberum ad venditorem redire non potest, nisi hic ante traditionem dominium sibi reservasset.

Judicalem reservationem non desidero, quia nulla lex 22 adest, quæ judicalem auctoritatem exigat, sine lege vero, & ejus valida ratione, requisitum aliquod ut præcise necessarium desiderare non possum, quin potius *L. Procuratoris. 5. §. 18. inf. de Tribut. act.* clare demonstrat, quod extrajudicialis reservatio domino suum jus conservet. In illis tamen locis in quibus in immobilibus resignatio judicialis desideratur, 23 ibi necessarium credo, ut resignationi judiciali addat, sibi integrum pretium nondum solutum, adeoque se reservare dominium usque ad pretii solutionem. Si enim venditor, sine mentione reservati domini pure resignare vellet dominium, alii creditores, qui huic resignationi fidem habent facile decipi possent, quod tamen omni cavendum est modo.

Id vero non refert, qua formula venditor sibi dominium reservet, sufficit enim, si ex verbis colligi possit, quod venditor vel si de pretio non habeat, vel tamen dominium transferre nolit, ante pretii solutionem Martini. *ad Ord. Judic. Sax. t. 42. §. 3. n. 9. Berlich. P. 1. Concl. 64. n. 45.* In specie autem huic refero, si venditor se declaret, quod penes emitorem precaria debeat esse possessio, quoad pretium univ. 25 persolveretur *L. ea que 20. ff. d. Precario*, item si emitor donec pecunia omnis persolveretur, fundum traditum ex conducto possidere

- 26 re debeat, *L. cum venderem 21. ff. Locat.* huc porro refero si venditor pactum adjiciat, quod emtori licere non debeat rem emtam alienare, antequam integrum pretium solverit *arg. L. si creditor. 7. §. ult. ff. de Distract. pign. Berlich. d. l. n. 53. Mart. d. d. ff. loc. n. 10.* Verum, quia hæc ultima formula lites movere possit, an ex hoc pacto sine hypotheca jus reale competat, tutius aget venditor, si clarioribus verbis dominium sibi reservet.

CAP. III.

DE EFFECTU DOMINII, A VENDITORE RESERVATI.

<i>Effectus quod venditor maneat Dominus, n. 1.</i>	<i>Licet fuerit minor. n. 6. seqq.</i>
<i>Quia rei suæ insitit. n. 2.</i>	<i>Licet res vendita fuerit feudalis n. 10.</i>
<i>Hinc agere potest contra quemcunque possessorem. n. 3.</i>	<i>Vel bona immobilia obligari non possunt, nisi cum consensu Magistratus sub quo sunt fita. n. 12. seq.</i>
<i>Licet res vendita fuerit mobilis n. 4.</i>	
<i>Nec distinguitur qualis fuerit emtor n. 5.</i>	

- Effectus dominii a venditore reservati est, quod venditor Dominus maneat, si ei pretium non solvatur, ita ut rei vindicatione uti possit per *text. expressum in L. Procuratoris 5. §. 18. ibi. dicendum erit vindicare me posse, idemque colligitur ex §. 41. Inst. de rer. divis. ex L. 19. ff. de contrab. emt. & ex L. 53. ff. eod. Mev. P. 5. dec. 59. & P. 6. dec. 193. n. 3. Gail. Lib. 2. Obs. 15. n. 4. Schilt. Exerc. 30. ad ff. §. 75. venditor enim hoc casu non simpliciter respicit personam emtoris, sed potiore respectum habet ad dominium rei venditæ traditæ, vid. *Ordinat. Judic. Sax. t. 42. §. also auch 3. ibi: Wenn einer bey Verkaufung**

Kaufung des Guthes/ wegen der Bezahlung des Kauffgeldes
 nicht so sehr auff den Käufer/ als auff dasselbige Guth/ sich dar-
 an zuerhohlen gesehen/ und ihm ausdrücklichen auff den Fall /
 da er nicht bezahlen würde/ den Eigenthumb daran vorbehalten 3
 ten thäte. Est autem rei vindicationis hic effectus, quod con-
 tra quemcunque rei possessorem institui possit, L. 1. ibi: cum
 ejus vindicatio non personam obliget sed rem sequatur, C. si
 unus ex plur. hered. L. 36. princip. & L. fin. ff. de Rei Vindic. L. 1.
 C. ubi in rem act. ergo etiam in presenti casu, vi domini reservati,
 venditor, pretio non soluto, agere poterit contra quem-
 cunque possessorem, ad rem sibi restituendam. Et licet, 4
 cautela domini reservati frequentior sit in re immobili, nul-
 lum tamen mihi est dubium, idem juris obtinere, si res mo-
 bilis fuerit vendita, & tradita, cum reservatione domini, usque
 ad pretii integri solutionem. arg. L. Servi emtor 16. ff. de Peric.
 & Commod. rei vend.

Idque obtinebit contra quemcunque emtorem, quia 5
 Leges non distinguunt, ratio generalis & eadem est in omni
 emtore, quod sc. dominium non acquirat, nisi pretium fuerit
 solutum. Equidem in L. 1. §. ult. & L. 2. ff. de Reb. cor. qui sub tu- 6
 tel. statuere videntur Ulpianus & Paulus: quod si emtor minor
 sit, & venditor sibi hypothecam reservet, (quae alias privile-
 giata est, L. Procuratoris 5. §. plane 17. ibi: nisi fuerint creditori pi-
 gnorate. arg. L. licet 7. ibi: quod ei pignori esse specialiter obligatum sta-
 tim convenit. C. qui pot. in pign.) quod auctoritate Magistratus vel
 Principis rescripto pignus confirmari debeat. Hinc valde dif- 7
 ferunt, an in hoc casu venditor, reservatione pignoris priva-
 ta, aliis praeferrere debeat? cujus contrarium statuit Hieronym.
 Cagnol. in repetit. L. 2. C. de Pact. int. emt. column. 9. vers. se-
 cundo quero, Tiraquell. de Retract. Convent. ad fin. Tit. glosf. 2. n. 10.
 Pinell. in L. 1. C. de bon. matern. p. 3. n. 53. Et varie ad dict.

C

text.

text. respondent Rauchb. *P. 1. quest. 6. n. 44.* Bachov. *ad Treutl. vol. 1. disp. 28. th. 11. in f.* putat *L. 1. §. ultimum* corrigi per *L. seq. 2.* quam responfionem probat Carpz. *P. 1. Conf. 23. def. 16. n. 30. & Lib. 4. Resp. 27. n. 10.* verum quia in *L. 2. inf.* Rescripti quoque necessitas desideratur, hinc probabilis non videtur hæc
 8 responfio, sed magis placet, quod hi textus loquantur de casu, si ex intervallo, post rem traditam, hypotheca constituatur Klock. *vol. 2. Consil. 42. n. 120.* qui *n. 119.* plures Dd. pro hac sententia adducit. Brunn. *ad d. L. 1. de bor. cor. n. 3.* cui tamen responfioni objici potest, quod sic nihil singulare in emtore qui
 9 minor est, constitutum reperiatur, Sed ut ad propositum meum revertar, hic moneo: clausulam dominii reservati hic utiliorem esse clausula: si venditor sibi in re vendita hypothecam reservet, si enim extra judicium venditor sibi dominium reservasset, res minoris dici non poterit, adeoque frustra desiderabitur decretum Magistratus vel rescriptum Principis *d. L. 1. §. ult. ibi: nam ubi dominium questum est minori ff. de reb. cor. si sc.* argumentum ducatur a contrario sensu, quod fortissimum dicitur, *L. 1. ff. de officio ejus cui mandata*
 10 *est jurisdictio.* Similis est disputatio in re feudali, cum consensu Domini & Agnatorum vendita, si enim venditor tantum hypothecam sibi reservasset, Dd. in hac questione admodum dissentiunt vid. Carpz. *Lib. 4. Resp. 27. Richt. de Privi- leg. credit. c. 2. membr. 1. n. 41.* Mart. *ad Ord. Judic. Sax. t. 42. §. 2. n. 29. seqq.* Rauch. *P. 1. quest. 6. n. 29.* Si vero dominium venditor sibi reservet, usque ad pretii solutionem, venditor securus erit, tam quoad emtorem, quam quoad ipsum dominum feudi, quia res venditoris mansit, utpote qui dominium transferre noluit, nisi pretium integrum fuerit solutum. in terminis mecum consentit B. Dn. Stryck. *in not. ad Brun-*
 nem.

nem. *Conc. cred. ad cap. 5. n. 7. ad f.* Denique huc pertinet disputatio, si ex statuto ad obligationem rei immobilis desideretur autoritas Magistratus sub quo bona sunt sita, an etiam in venditore hypothecam sibi reservante desideretur Magistratus autoritas, de quo casu iterum varie sentiunt, vid. Moller. P. 1. *Const. 23. n. 2.* Carpz. *Lib. 4. Resp. 27. n. 4.* & Mev. *ad Jus Lubec. P. 3. t. 1. art. 1. n. 14. & 15.* qui ultimus auctoritatem Magistratus jure Lubecensi desiderat. Verum in clausula domini reservati, venditor plane securus est, & evitabit omnes has disputationes, quia res emtoris plane facta non est arg. *L. 20. C. de Precario. L. 5. §. 18. ff. de Trib. Act. & L. ult. C. de pact. inter emt. ibi: Cum venditor non alia lege jus suum transferre passus est, nisi tali fretus conventionione, dominium enim remansit apud venditorem, vi hujus ergo contra emtorem & quemc. rei venditæ possessorem agere poterit ad rem sibi restituendam. Cum vero in concursu creditorum hæc materia frequenter occurrat, specialiter, paucis tamen, de hoc videbimus capituli tertiæ sectionem primam.*

CAP. III. SECT. I.

DE

EFFECTU DOMINII A VENDITORE RESERVATI IN CONCURSU CREDITORUM.

SUMMARIA.

Dominus præfertur omnibus creditoribus, n. 1. | *Que cautela melior quam reservatio hypothecæ, n. 3. 4.*
 Et sic etiam venditor, si sibi reservavit dominium n. 2. | *Hinc præfertur uxori, licet hac privilegio dotis utatur, n. 5.*

C 2

Pre.

640

49
M

1.3.8

<i>Præfertur quoque collectis n. 6.</i>	<i>Aliqui Dd. privilegium tribuunt n. 14.</i>
<i>An etiam collectis ex ipsa re vendita debitis? n. 7. seq.</i>	<i>Quorum sententia probata Landgrævio Hassie. n. 15.</i>
<i>Et expensis funeris. n. 10.</i>	<i>Idem privilegium in Sax. Rusticis tribuit Berlich. n. 16.</i>
<i>Et mercedi famulorum. n. 11.</i>	<i>Quidam privilegium tribuunt Rei Ecclesie, Fisci & Minorum. n. 17. 18.</i>
<i>Sine reservatione Domini & hypotheca venditor nullo gaudet privilegio. n. 12.</i>	<i>Quod per modum restitutionis admittitur. n. 19.</i>
<i>In Sax. habet privilegium personale. n. 13.</i>	

Moto concursu omnes illi, qui jure domini res suas vindicant, omnibus aliis creditoribus præferuntur, & quidem extra concursum, quia concursus creditorum excitatur de bonis debitoris, quæ vero ad alium pertinent, non possunt vocari bona debitoris, *l. i. c. de privileg. fisci ibi: ab aliis separat & tibi restituantur. l. cum fundus 31. §. 1. ibi: si exstant vindicare eos dominus potest. ff. de Reb. Cred. Carpz, P. 1. Const. 28. def. 13.* quo etiam pertinet venditor, qui dominium sibi reservavit, usque dum pretium integrum fuerit solutum *Mev. P. 5. dec. 59. & quos hoc cap. 3. n. 1. allegavi, quibus addi possunt Carpz. P. 1. Const. 28. def. 21. Struv. in Synopt. jur. civ. Exerc. 44. th. 46. n. 1. Hilliger. ad Donell. Lib. 1. c. 16. lit. D. Köppen Decif. 28. n. 3. vers. nam venditores, Brunnem. in Tr. de Concurf. cred. c. 5. §. 7. Gravæus Lib. 2. Concl. 15. n. 15. Berlich. P. 1. Concl. 64. n. 43. Laut. in Tr. Synopt. tit. de L. commiss. §. 1. n. 16. vers. licet enim hoc & Lauterb. in Colleg. eod. tit. §. 25. Dn. Berger. in Resol. LL. Obst. r. de L. Commiss. in Animadvers. p. 326. seqq. & sic iterum observo*

³ differentiam inter dominium reservatum & hypothecam reservatam, nam in hypotheca reservata transit dominium & venditor utut privilegiatam hypothecam habeat, nihilominus concursum sequi & sententiam concursus expectare tenetur,

P41

netur, quod secus est, si dominium sibi reservaverit *L. Procuratoris 5. §. 18. inf. ff. de Trib. Act. consentit mecum Hahn. ad Wesenb. tit. de Acquir. rer. domin. n. 3. ad verb. est etiam verum in f. ibi: vel illa quidem habita, sed dominio donec integrum pretium solvatur reservato. Secus est in venditore, qui ea expressa conditione vendidit & tradidit, ut donec pretium solvatur, in re vendita jus pignoris sibi reservavit.*

Ex qua doctrina fluit, quod venditor in re vendita, si ejus dominium reservavit, præferatur omnibus creditoribus, cujuscunque etiam fuerint conditionis; sic primo præfertur uxori, utut hæc alias in bonis mariti maxime privilegiatam habeat hypothecam, *L. assiduis 12. C. qui pot. in pign. ibique Dd. venditor tamen vi nostræ cautelæ in re vendita ei præfertur Mev. P. 5. dec. 59. & P. 6. Dec. 193. Brunn. ad L. 5. ff. de Trib. Act. n. 5.*

Secundo collectæ & contributiones singulare quoque privilegium habent, *L. satis notum 4. C. in quib. caus. pign. tacite contrah. L. 1. C. si propter publ. pensitat. vendit. fuerit celebra a. In specie in Marchia per ult. Rec. de an. 1653. §. 29. cautum: Die Contributions resta gehen allen Creditoren / auch denen / so ein jus separationis zu haben meinen / vor / nihilominus probe monuit Dominus Brunn. in Concursf. cr ed. c. 5. §. 11. quod is, qui jure domini res vindicat, fisco etiam in contributionibus sit præferendus, nisi collecta debeatur ex ipsa re, cujus dominium alter vindicat, tunc dominum obstrictum putat ex hac ratione: quia dominus ipse, si possedisset, debuisset solvere collectas. Verum hæc ratio stringens non videtur, quia collectæ communiter solvuntur, propter fructus, venditor vero qui rem emtori tradit utilitatem ex re non percipit, ergo ipse quoque obligatus non est, ut exsolvat tributa. Equidem vulgatum est, quod fiscus sequatur possesso-*

170
 fessorem *L. Imperatores. 7. pr. de publ. in rem act.* verum si quis
 9 concurrat qui fortius jus habet hæc regula pati videtur limitationem. Quod Sereniff. El. Sax. *Decis. 63.* expresse comprobavit, etiam in eo casu, si venditor tantum sibi hypothecam reservaverit, ergo multo magis si a venditore reservatum sit dominium, quia hoc fortius est hypotheca.

10 Simili ratione expensæ funebres singulare habent privilegium *L. 14. §. 1. & L. 45. ff. de Religios. & sumptib. funer. L. 17. C. de reb. aut. judic. & in Saxonia mercedes famulorum singulariter privilegiatæ sunt Carpz. P. 1. Const. 28. def. 25. & 39. quo privilegio etiam gaudent in Marchia & plerisque Germaniæ
 11 locis Brunn. in Conc. Cred. c. 5. §. 16. ibique Stryck. innot. Attamen his omnibus venditor in re vendita præferendus est, si dominium expresse sibi reservaverit Philipp. *ad Dec. Elect. 63. Obs. 2. n. 2.* ibique allegati. *Gail. Lib. 2. Obs. 15. n. 4. & n. 10.**

12 Si vero venditor fide habita rem tradiderit, nec de dominio vel hypotheca sibi prospexerit, tunc in tributum venit *L. Procuratoris 3. §. 18. ff. de trib. act. omne jus in re amittit, L. in civile. 12. C. de Rei. vindic. nec ullo privilegio gaudet. Sand. Decis. Frisic. Lib. 3. t. 12. def. 16. Anton Faber. in Cod. Lib. 2. t. 7. def. 6. Elector tamen Saxonix in ord. Judic. Sax. t. 49. §. 4. venditori hoc casu concessit personale privilegium. Extra Saxoniam vero magis recepta Dd. sententia, quod plane nullum habeat privilegium, uti testatur Stryck. *ad Brunn. Conc. Cred. c. 5. §. 43.* Licet sint Dd. qui statuant venditorem, in re vendita exstante, aliis creditoribus præferendum esse, licet fidei
 14 emtoris secutus sit, & de hypotheca sibi non prospexerit Less. *de Justit. & jure c. 15. Dub. 2. n. II. Bonacin. disp. 1. de restit. quest. 8. punct. 2. n. 8.* quæ sententia a Sereniff. Hassforum Principe Georgio im Land-Recht der Ober-Gräff-Schaft Ensen-Einbo-*

gen

gen part. 2. t. 6. von Pfandschafften *vers.* und ob woll der Ver-
 käuffer. teste Fabricio *ad Gallium Lib. 2. Obs. 15. & Esbach. ad*
Carpz. P. I. Const. 28. def. 17. n. 4. In Saxonia quoque rusticis hoc 16
 privilegium tribuit Berlich. *P. I. Concl. 64. n. 63.* quod fundos
 venditos pro residuo pretio, jure hypothecæ sibi obligatos
 habeant, licet expresse sibi de dominio vel hypotheca non
 prospexerint. Rationem Berlich. ponit in rusticorum simpli-
 citate Cum Berlich. consentit Mart. *ad Ord. judic. Sax. r. 42. §. 2.*
n. 11. ibique allegati. Rauchbar. *P. I. quest. 6. n. 7.* Richt. *de*
Privileg. credit. c. 2. membr. 1. n. 45. Contrarium tamen habet 17
 Carpz. *P. 2. c. 23. def. 19.* ubi contraria quoque adducit præju-
 dicia. Verum extra statutum vel speciales constitutiones
 manendum erit in regula *in d. L. 5. §. 17. ff. de Trib. Act.* quod
 omnes in tributum veniant. A qua tamen regula res Eccle-
 siæ, Fisci & Minorum excipit B. Dn. Mauriti. *P. I. Consil. 9. n. 15.*
 ubi Bartolum, Panormitanum & alios allegat consentientes
 Cum quo etiam consentit Esbach. *ad Carpz. P. I. Const. 28. def.*
17. n. 4. inf. Fundamentum ponit *in L. 5. §. 1. ff. de jure Fisci. 18*
 Qua lege perlustrata, nihil invenio, quod singulare sit, verba
 enim: *pretio tamen soluto etiam habentur in L. ex emto. 11. §. 2. de*
Act. emt. ibi: si modo pretium est numeratum, hoc tamen largior,
 quod minor, & qui jure minorum utuntur, si rem vendide- 19
 rint, non reservato dominio, restitui possint in integrum, ut-
 pote quæ restitutio toties locum habet, quoties rem quam
 habuerunt amiserunt, *L. non omnia. 44. ibi: aut quod habuerant,*
amiserunt ff. de Minor. extra restitutionem vero nihil singulare
mihi invenire licuit, in re Minoris, Ecclesiæ vel Fisci ven-
dita.

CAP. III. SECT. II.
AN VENDITOR VI DOMINII
RESERVATI A VENDITIONE RECEDERE
POSSIT.

Venditor vi dominii reservati non potest recedere ab emtione venditione n. 1. & 2.

Nisi sub conditione suspensiva dies solutioni sit dicta n. 3.

Alias emtio non rescinditur, licet emtor fidem non praestet. n. 4.

Quamdiu venditor expectare teneatur numerationem pretii n. 5. & 6.

Si lex commissoria additur, tota emtio rescinditur n. 7.

Modo venditor hoc velit. n. 8.

Idem in conditione si pretium solutum sit. n. 9.

Modo venditor se statim declarat. n. 10. seq.

Sufficit extra judicialis declaratio. n. 12.

Si res ex hac lege commissoria emtor moram purgare non potest. n. 15. seq.

- 1 **V**idimus *cap. 3.* venditorem vi dominii reservati res venditas vindicare posse, ex quo dubium oritur, an ergo hac ratione venditor rescindere possit emtione & venditionem? quod negamus pactum enim hoc nec emtionis perfectionem impedit, nec illam resolvit, sed venditorem tantum securum reddit, ut consequatur pretium Laut. *in Synopt. tract. de L. Commiss. §. 1. tb. 16. vers. licet. ibi: licet hoc pactum nec emtionis perfectionem impediatur, nec illam resolvat.* Et Laut. *in Coll. eod. tit. §. 25.* Emtio & venditio enim, quam primum utriusque adest consensus de re & certo pretio, perfecta dicitur, *pr. Inst. de Emt. & vendit.* Exsolutio vero pretii, & traditio rei, ad consummationem emtionis & venditionis pertinent, *L. Julianus 13. §. 8. ff. de Act. emt.* hanc tamen sententiam, limitandam puto, si contrahentes pretii numerationem, tanquam conditionem pacti sint v. gr. si quis dixerit, si tu mihi his nundinis solves mille thaleros, tibi ager meus

RESERVATI A VENDIT. RECEDERE POSSIT. 5

meus venditus sit, hoc casu pretii numeratio, ut conditio suspensiva desiderata est, ergo non existente conditione emptio nulla erit, ex natura conditionis. *arg. L. fin. vers. in autem. C. de contrah. emt.*

Si vero numeratio pecuniae non sit addita sub expressa conditione suspensiva, res vero, fide habita, tradita sit, tunc emptio ex eo non rescinditur, quod emptor fidem venditori datam non servet, per *text. expr. in L. ea conditione 14. C. de rescind. vendit. ibi: non ex eo, quod emptor non satis conditioni fecit; contractus irritus constituitur. L. si non donarionis 8. in f. C. de contrah. emt. Bernhard. Wurmser. Lib. 1. tit. 31. Obs. 3. n. 2.* Cuius tamen distinctionem, an res emta iam tradita sit, an non, in hac quaestione rejicio, quia in legibus fundata non est. Lex enim allegata 14. C. de resc. vendit. docet regulam: *frangenti fidem, fides frangatur eidem*, non esse fundatam in emtione. Si tamen emptor plane non solvat pretium, venditor rem suam recipit, & sic per indirectum emptio resolvitur. Circa quod negotium hoc mihi dubium occurrit, quam diu venditor expectare necessum habeat, an emptor pretium numeraturus sit? Respondeo, si certa dies addita sit conventioni, post diem statim agere poterit, ut emptor pretium promissum solvat, vel sibi liceat rescissa emtione, ex dominio reservato rem suam recipere. Si vero iudex talem terminum praclusivum non praescribat, emptori liberum puto, intra 30. annos pretium offerre cum usuris & interesse, & rem venditam petere cum fructibus *arg. §. 3. Inst. de Emt. vendit.*

Longe consultius ergo existimo, cum reservatione domini conjungere Legem Commissoriam v. gr. damit, aber der Verkäufer so vielmehr gesichert sein möge / daß das Kaufgeld in abgeredten terminis richtig solle bezahlet werden /

D

den /

den/ so reserviret er ihm nicht allein das Dominium rei venditae, sondern es soll auch der Verkauf null und nichtig seyn / wenn der emtor in bestimmter Zeit nicht richtig bezahlen sollte / quæ cautela fundata in *L. si fundus 4. pr. L. Lege fundo. 5. ff. de Lege Commiss.* & *L. item si pretio. 22. ff. Locat. & hoc casu observo primo: quod in venditoris arbitrio sit, an rescindere velit emtionem & venditionem per text. express. in *L. cum venditor. 2. ff. de L. Commiss.* ibi: *si venditor inemtum cum esse velit.* Idemque judico, si sub conditione suspensiva, certa dies solutioni dicta sit, v. gr. si tu mihi calendis Maji pecuniam solveris, tibi res pro certo pretio vendita sit, si enim venditor velit, pretium petere poterit, licet calendæ Maji sine solutione pretii præterlapæ sint. *L. Labeo scribit 50. ff. de contrab. emt.* Ratio hujus rei in eo consistit, quod hæc pacta in favorem venditoris sint addita, ergo huic liberum est suo favori renunciare. In *L. autem, si fundus 4. §. 2. ff. de L. Commiss.* Ulpianus docet cum Papiniano, quod venditor statim atque res ex hac Lege commissæ est, statuiere debeat, utrum commissariam legem exercere, an vero pretium petere velit, nec posse postea variare, quod ultimum etiam repetitum in *L. 7. ff. eod.* cum vero nullum certum tempus in jure nostro sit expressum, quousque se statim illud, cujus meminit Ulpianus *d. l. 4. §. 2.* extendat, merito judicis arbitrio relinquimus cum Laut. in *Coll. t. de Lege Commiss. §. 20. & Colleg. Arg. tit. de L. Commiss. tb.**

11 *8. ibi: utique cum aliquo temperamento intelligendum est.* In eo vero cum Dn. Meiero in *Coll. Argent. d. l. h. 9.* non convenio, quod putet venditorem, si pretium extra judicium petat, non amittere facultatem rem vindicandi. Siquidem *alleg. l. 4. §. 2. & l. 7. ff. d. L. Commiss.* nullam mentionem faciunt petitionis judicialis, ergo nec nostrum est hoc requisitum præcise desiderare, maxime cum sola venditoris declaratio desideretur, quæ extra judi-

077
 13
 14
 15
 16
 138

iudicium fieri potest, & totus contractus extra iudicium iniri solet, ergo etiam declaratio super contractu extrajudicium fieri potest, arg. §. ult. Inst. quib. mod. toll. obl. Contrariam tamen sententiam approbat quoque Struv. Exerc. 23. ad ff. th. 39. ubi refert, juxta hanc sententiam responsum fuisse a Scabinis Lipsiensibus & a collegio juridico Salano. Quorum auctoritas tamen me non movet, ut a sententia mea priori recedam, quia Carpz. P. 2. Const. 33. def. 22. præjudicium affert, quod venditor jus ex L. Comm. acquisitum amiserit, quia extra iudicium partem pretii acceptavit: ibi: Die weil ihr aber dennoch berührte 15. neue Schock von ihm angenommen/ und damit zu frieden gewesen/ so sehd ihr auch nunmehr / gestalteten Sachen nach/ ihn von erkauften Guthe/ wieder abzutreiben nicht besugt. Quod præjudicium laudat quoque Godofredus de Jena d. L. Commiss. th. 62. Nulla vero ratio diversitatis dari poterit, cur acceptatio pretii extrajudicialis venditori electionem adimere debeat, non vero extrajudicialis petitio pretii, cum utraque claram declarationem venditoris contineat, quod venditionem adhuc probet, add. L. commissoria. 4. C. de pact. inter emt. & vend. ibique Brunnem. n. ult. Ex eo autem, quod venditori electionem concessimus, sequitur, quod emtor invito venditore, ex hac Lege re commissa, moram purgare non possit, Godofredus de Jena de Leg. Commiss. th. 47. Laut. in coll. dict. loc. §. 21. Berger. in Resolut. LL. obst. tit. de L. Commiss. quest. 4. quia alias venditor non haberet electionem. Verum quid si Lex commissoria adjecta non sit, sed tantum dominium, a venditore, donec pretium solutum, sit reservatum, an moto concursu creditores electionem habent, an pretium offerre, & rem emtam retinere, an vero pati velint quod venditor rei vindicationem instituens rem accipiat, quod affirmo, quia creditores succedunt in locum emtoris, & pactum

dominii reservati principalem respectum habet ad securitatem pretii numerandi, hoc ergo soluto, venditori ex contractu satisfactum est, & per consequens nihil amplius prætere potest.

CAP. III. SECT. III. AN IN DOMINIO RESERVATO VENDORIS SIT PERICULUM.

SUMMARIA.

<i>Emissione perfecta periculum est emtoris. n. 1.</i>	<i>Quorum rationes adducuntur n. 6 seqq.</i>
<i>Licet res tradita nondum sit. n. 2.</i>	<i>Emtori periculum adscribitur, etiam hoc casu n. 10. seqq.</i>
<i>Licet venditor adhuc dominus sit. n. 3.</i>	<i>Consentientes adducuntur. n. 27.</i>
<i>An idem, si dominium expresse a venditore sit reservatum. Dd. non conveniunt. n. 4.</i>	<i>Commendatur cautela ut pactum de periculo adjiciatur. n. 28.</i>
<i>Qui periculum venditori adscribunt, allegantur. n. 5.</i>	

Quoties emtio & venditio est perfecta, ita, ut nulla conditio suspensiva sit adjecta, & certa species pro certo pretio vendita, tunc periculum rei vendita ad emtorem pertinet §. *cum autem* 3. *Inst. de emt. & vendit. L. 1. C. de Peric. & Commod. rei vendit. L. necessario* 8. *pr. ff. eod.* licet res tradita nondum sit §. 3. *Instit. de Emt. & vendit. Laut. in Tr. Synopt. tit. de peric. & commod. §. 1. n. 1. inf. Fransk. ad ff. eod. tit. n. 1. Huber. eod. tit. thes. §.* & licet venditor ante rei traditionem adhuc ipse dominus sit, *dict. §. 3. Inst. de Emt. & vendit.* & res pereat suo domino *L. 9. C. de pignor. act.* quia tamen venditor est debitor speciei, ergo interitu speciei liberari debet.

Ex

Ex quo colligi posset, periculum rei venditæ tanto magis pertinere ad emtorem, si res emtori jam tradita sit, arg. L. 2. C. de peric. & commod. Licet venditor usque dum integrum pretium fuerit solum sibi dominium reserve. Doctores tamen in hac quæstione non conveniunt, siquidem Cavalcan. P. 2. dec. 9. n. 4. & 5. Carpz. Lib. 1. Resp. 108. Schilt. ad ff. Exerc. 30. thes. 58. Huber. in Praelect. ff. 1. de Contrab. emt. n. 12. & tit. de peric. & commod. n. 5. in f. & n. 8. statuunt, quod hoc casu periculum sit venditoris tanquam Domini, & licet ante traditionem venditor quoque Dominus fuerit & nihilominus res periculo emtoris fuerit, respondet tamen Carpz. Resp. 108. n. 12. fortius operari expressam reservationem dominii, quam tacitam illam dominii retentionem. n. 13. vero putat, quod res tunc non pereat domino, si sola custodia ad dominum pertineat, ad emtorem vero, si rem quandocunque ipsi libuerit, avocare posset, emtorem vero in nostro casu prohiberi quandoque volet dominium nancisci, ergo pro nudo possessore esse habendum Carpz. dict. loc. n. 14. secundo Carpz. statuit, quod reservatio dominii venditionem faciat conditionalem, pendente vero conditione periculum esse venditoris L. Necessario. 8. ff. de Peric. & Commod. Tertio se fundat in l. si fundus 33. verfic. nam & si vendideris, ubi periculum rei venditæ pertinet ad venditorem, hunc textum putat, cum Cavalcano commode intelligi posse de casu reservati dominii.

Verum hæ rationes elonginquo petita mihi videntur, nec quicquam firmitatis in se continent, longe validiores vero reperio rationes & fundamenta, quod etiam in casu expresse reservati dominii, usque dum integrum pretium fuerit solum, periculum nihilominus pertineat ad emtorem, quo sine adduco primo, quod pactum hoc in favorem vendi-

toris sit adjectum, ergo non est interpretandum in ejus de-
 trimetum *arg. L. 6. C. de LL. & arg. L. 2. ff. de L. Commiff.* ubi iti-
 dem venditor sibi prospexerat, quod fundus plane inemtus
 esse debeat, & sic periculum extra controversiam pertineret
 12 ad emtorem, si enim emtio facta nunquam fuisset, res man-
 fisset in dominio venditoris, & sic quoque illi periisset, nihi-
 lominus Pomponius responderet periculum rei emtæ, & hoc ca-
 13 su pertinere ad emtorem, rationem hanc addit, quia id ven-
 ditoris causa ageretur, ex quibus verbis clare fundatur ad-
 ductum argumentum, quod reservatio domini in favorem
 venditoris facta, invita jurisprudentia, detorqueatur in da-
 mnnum venditoris. Secunda ratio, quod venditor ante tra-
 14 ditionem fuerit dominus, periculum vero nihilominus perti-
 neat ad emtorem §. 3. *Inst. de Em. & vend.* ergo per pactum,
 quo res in eodem statu conservatur, non potuit mutari natu-
 15 rale emtionis, quod est periculum esse emtoris. Et tertio
 adduco, periculum etiam in casu domini, expresse reservati,
 ad emtorem pertinere, *L. servi emtor. 16. ff. de peric. & com-
 mod. rei vend.* in hac lege venditor noluit dominium transferre,
 sed hoc expresse reservavit, interim vero rem ex conducto
 concessit emtori, nihilominus Javolenus periculum servi ad
 16 emtorem pertinere, clare & perspicue decedit, & sic apparet
 quantum Ulricus Huber. Jctus cæteroquin acutus & excel-
 lens hallucinatus fuerit in jure, quando *in Praelect. ff. t. de peric.
 & Commod. rei vend. n. 8. circa fin.* ita scribit: *quid si emtor, se rem
 usque dum solverit pretium, conductam habere proficetur? non vide-
 tur ad ipsum pertinere periculum, sed ut in locatione conductione ju-
 ris ordinarii est, ad dominum.* Talia certe verba tantus Autor
 17 nunquam scripsisset, si legem hanc *alleg. servi emtor. 16. de Peric. &
 commod.*

commod. subtiliori animo perlustrasset. Ex eadem hac Lege
 corrui Carpzovii conjectura quam habet *Lib. 1. Resp. 108. n. 12.*
 & *n. 21.* quod expressa domini reservatio fortius operetur
 conventionem tacitam, in *L. enim. alleg.* expressa adest conventio,
 quod venditor Dominus manere debeat, donec pretium sol-
 vat, nihilominus periculum servi emti ad emtorem pertinet.
 Ad alteram rationem Carpzovii, quod emtio venditio hæc
 conditionalis sit, respondeo negando, pretii enim solutio, &
 rei traditio non pertinent ad essentiam emtionis, sed ad ejus
 effectum, quidquid ergo in securitatem solvendi pretii contra-
 hentes paciscuntur, illud non mutat essentiam emtionis. Imo
 plus dixero, si venditor hoc casu expressam conditionem ad-
 jecisset, *Er wolte das dominium so lange behalten bis der em-
 tor das Geld bezahlt / und ehe und bevor solche Bezahlung ge-
 schehe / solte es gar nicht ein Verkauf heißen / und gar nicht
 verkauft seyn /* nihilominus & hoc casu, periculum erit em-
 toris, quia omnia hæc in favorem venditoris sunt scripta, qui
 si velit pro libitu favori suo renunciare, & pretium certo de-
 terminatum petere poterit, *arg. L. 2. de l. commis. s. & L. Labeo
 scribit. 15. ff. de contrab. emt.* ubi Ulpianus decidit, quod talis
 conditio, qua per emtorem stat, quo minus impleatur, pro
 impleta habeatur, si venditor ex vendito agere velit ad pre-
 tium promissum exsolvendum.

Adeoque ex *L. servi emtor. 16. de Peric. & Commod. & ex 12
 L. Labeo scribit. 50 ff. de contrab. emt.* firmiter concludo, quod
 etiam in casu reservati domini, donec pretium integrum
 solvatur, periculum rei emtæ ad emtorem pertineat, &
 miror paucos Dd. in quæst. hac fere quotidiana
 hosce duos textus firmiter probantes adduxisse. U-
 nicum adhuc restat, ut ad *L. si fundus 33. ff. Locat. Conduct. re-
 spon-*

676.
 1-2
 49
 M
 1.3.8

spondeam: hanc intelligo de casu, si culpa venditoris fundus publicatus fuerit. Nec est, quod objicias, sic distinctionem fieri non posse, an publicatio facta sit, ante rei traditionem an postea, nam utroque casu, venditor ex emto obligatus foret, 24 quæ tamen distinctio fundata videtur in verb. *is, qui prius, quam vacuus traderetur, publicatus fuerit.* cui Godofredus in not. adjicit: publicato, post traditionem, fundo, nulla est adversus venditorem emtori actio. Verum, hoc assertum Godofredi penitus nego, & ad verba textus respondeo, verba hæc esse narrativa, quod in casu proposito publicatio facta sit, antequam fundus vacuus traderetur, ex quibus verbis colligere non licet, ergo post traditionem in casu proposito, periculum fuisset emtoris, licet venditor in culpa fuerit, quod 25 publicatio facta sit. Quoties enim argumentum a contrario sensu desumptum aliis adversatur textibus, tot. eo utendum non est, sed interpretatio ita facienda, ut Lex cum Lege conspiret & antinomia evitetur. Et hanc explicationem *L. 33. ff. Locat.* ipse Carpz. clare & perspicue approbavit *P. 2. C. 26. def. 24. n. 4.* ibi: *sc. quod culpa venditoris intercessisset, ut fundus publicaretur.* In Decisione autem quæstionis propositæ mecum 27 consentiunt Dn. Laut. in *Synopt. Tractat. t. de L. Commiss. n. 16. vers. sunt quidem.* & Laut. in *Coll. cod. t. §. 26. Brunn. ad L. 8. ff. de Peric. & commod. n. 8. Mart. ad Ord. judic. Sax. t. 42. §. 3. n. 29. in f. & seqq. Stephan. Gratian. r. 2. disc. forens. c. 206. n. 11. & 13. & tit. 3. c. 523. n. 16. & seq. Dn. Berger. in Resolut. LL. obst. ad Laut. eod. tit. in Animadversione ad verb. periculum tamen est penes emtorem, ubi latius contra Carpz. & Huber. hanc quæstionem excutit. Ernest. Theoph. Meier. ad §. 41. de R. D. in f. Stryck. in *Caut. Contr. f. 2. c. 8. §. 25.* ibi: *licet contrarium verius existimemus.* 28 Cum vero tam insignes Jcti in hac quæstione dissentiant,*

ant, commendatur cautela, ut venditor claris verbis pascifacatur, se reservare quidem dominium, sed sine omni periculo, hanc cautelam suppeditat Stryk. in *Caust. Contract. f. 2. c. 8. §. 25. inf. Schilt. ad ff. Exerc. 30. §. 58. inf. Berg. dict. loc. fol. 330. ibi: plane in hac opinionum varietate vitandæ litis causa, venditori consuluerim: ut, reservato dominio, expresse caveat de periculo ad emtorem transferendo. Fundata hæc est cautela in *L. si in venditione. 10. pr. ff. de Peric. & Commod. ibi. si in venditione conditio. 19. mali hoc ipsum convenisset, ut res periculo emtoris servaretur, putæ pactum valere. Nunc me confero ad**

CAP. III. SECT. IV.

AN VENDOR PRETIUM JAM SOLUTUM RETINERE POSSIT.

SUMMARIÆ.

<i>An venditor rei vindicatione uti possit, si emtor partem pretii solvat. n. 1.</i>	<i>Affirmativa defenditur n. 12. seqq. Ad Legem commissoriam respondetur, quod quoad pretium lucrandum non sit in usu. n. 23.</i>
<i>Ratio dubitandi adducitur ex <i>L. Commiss. n. 2.</i></i>	
<i>Contrarium defenditur n. 3. seqq.</i>	<i>Si vero pretium venditor desiderat, petere debet subhastrationem & prelatiorem. n. 24.</i>
<i>Ad Leges contrarias respondetur n. 5. seqq.</i>	
<i>An venditor rem vindicans pretium acceptum restituere debeat. n. 8.</i>	<i>Dicta confirmantur Resp. Facult. Juridic. Kiloniens. n. 25.</i>
<i>Rationes dubitandi adducuntur. n. 9. seqq.</i>	<i>Ex sententia illustris judicii provincialis Holsatici. n. 26. seqq.</i>

Demonstravi, quod venditor vi domini reservati rem item vindicare possit, si emtor pretium non solvat, nunc restat, ut excutiam, an venditor hoc jure uti possit, si emtor partem pretii promissi offerat, & num venditor, si rem

E

vin.

vindicare velit, obligatus sit, partem pretii jam numeratam vicissim restituere.

- 2 Quod priorem attinet quæstionem videri posset, venditorem non posse rei vindicatione uti, si emtor partem pretii offerat, & venditor eandem recipiat, nam in L. Commiss. si venditor post diem recipiat partem pretii, vel petat, Legi Commissoriae renunciassse videtur, ita, ut rem postea amplius vindicare non possit, L. 4. §. 2. *et* L. post diem 7. ff. d. L. Commiss. cuius rei præjudicium adduxi c. 3. f. 2. n. 13. eadem ergo videtur ratio esse in pacto nostro, ubi reservatum est dominium.
- 3 Verum contrarium mihi verius videtur, quia verba pacti ita se habent: *daß sich der venditor in re vendita, das völlige dominium, bis zu gänztlicher Abtragung der versprochenen Kauff-Summe reservire und vorbehalte/* vid. cap. 1. n. 1. Hoc pactum suam exferit efficaciam usque ad ultimum thalerum solvendum, si enim adhuc dimidia, tertia vel decima pars pretii solvendi restet, vel etiam unicus tantum desit thalerus, dici non poterit, integrum pretium solutum fuisse, verba
- 4 pacti vero sunt: *bis zu gänztlicher Abtragung/* & nemo in dubio præsumitur suo juri renunciare, ergo acceptando partem pretii, non videtur dominio renunciassse, nisi etiam reliquum pretium solutum fuerit, idque innuisse videtur Carpovius Lib. 1. Resp. 108. n. 2. ibi: *usque ad solutionem totalem sibi reservare assolent.* Ad Leges allegatas respondeo Legem Commissoriam esse odiosam, adeoque id, quod singulariter in L. Commiss. constitutum est, non debet extendi ad alios casus.
- 6 Præcipue si ratio diversitatis dari possit. In Præsenti casu vero hanc do rationem diversitatis, quod in Lege commissoria simul stare non possit, rem vindicare, & tamen pretium petere, vel recipere ex emto, quia Lex Commissoria resolvit
e.ntio-

648

49
M

entionem, pretii vero solutio confirmat venditionem quae simul stare non possunt, sed alterum destruit alterum. E⁷ contrario si venditor recipiat partem pretii, naturam conventionis sequitur & juxta tenorem ejusdem conventionis, alteram quoque vel reliquam partem pretii petit, quae si non solvatur, venditor iterum vi pacti adhuc exercere potest, rei vindicationem.

Haec quaestio praelimitaris utilitatem quoque praestabit in altera quaestione, an venditor hoc casu pretium acceptum restituere debeat, si vi domini reservati fundum venditum & traditum vindicet? Si ex Lege commissoria quaestio haec decidenda foret, venditor obligari non posset ad pretii accepti restitutionem, nam in *L. i. C. de Pact. int. emt.* quod arrhae nomine solutum venditor non restituit, Et in *L. si fundus 4. §. i. ff. de L. Commiss.* ibi: *cum pretium quod numeravit perdidit, L. de Lege. 6. pr. ff. eod. ibi: Et id quod arrhae vel alio nomine datum esset, apud venditorem remansurum, L. sed et 25. pr. ff. de hered. petit. ibi: lucrum quod sensit Lege commissoria praestitutum, quae Lex ultima ea propter maxime stringit, quia lucri mentionem facit, & sic corruere videtur responsio Dd. qui putant *L. 4. §. i. ff. de L. Commiss.* & *L. 6. pr. ff. eod.* intelligendas esse, si fructus percepti aequales sint pretio, vid. Hahn. *ad Wes. tit. de Lege Commiss. inf. ibi: ideoque sine dubio intelligenda, modo emtor etiam fructus perceperit, et illi pretio dato sint aequales, nam allegata Lex 25. pr. ff. de hered. petit.* supponit, quod quis lucrum ex lege commissoria sentire possit. Quod etiam hanc evidentem habet rationem, quod in *L. Commiss. rescissa emtione*, respectu emtoris non habeatur pro emtione, sed in poenam amittat omnes actiones suas.*

Contraria tamen sententia mihi magis arridet, quae fundata in *L. Cum se fundum 6. C. de pact. inter emt. ibi: praecipue*

eum & adversa pars receptis nummis suis, nullam passam videri posse
 injuriam. Equidem Dd. non conveniunt in casu ponendo,
 13 hujus Legis 6. quia ex aliis Legibus, & præcipue ex *L. 14. C. de
 rescind. vendit.* constat, quod emptio non resolvatur, licet emptor
 promissis non steterit, alii enim Dd. hunc textum intelligunt
 de casu si causa contractus finalis deficiat, Barbof. in *Collectan.
 Codicis ad dict. L. 6. de pact. inter emt. n. 2.* ibique allegat. Boë-
 rius *Decis. 45. n. 29.* Roland. *lib. 4. Consil. 69. n. 37.* Surd. *Decis.
 220. n. 19.* Quibus tamen adversatur, quod omnis venditor,
 14 vel certe plerique, hanc causam finalem habeant, quod pec-
 uniam pro re vendita desiderent, & sic numeratio pretii cau-
 sa finalis erit, nihilominus in dict. *L. 14. C. de rescind. vendit.*
 dicitur: quod ob fidem non servatam non resolvatur venditio.
 15 Hinc ipse Barbofa in *Collect. Cod. ad dict. L. 14. n. 3. Legem cum
 re 6. C. de pact. inter emt.* interpretatur de casu, si res
 vel factum ab emptore præstandum plus importet, quam
 pretium ab eo dandum. Quibus verbis Barbofa innue-
 re videtur, quod casus Legis 6. magis referri debeat
 ad contractum innominatum quam ad venditionem. Quam
 explicationem juvare videntur verba textus: *exiguo pre-
 tio*, verum huic explicationi adversatur, quod Lex posita
 16 fit sub tit. *de pact. inter emt. & vendit. compos.* hinc compilatores
 crediderunt facti speciem pertinere ad pacta, quæ inter emto-
 rem & venditorem componi solent. Collegium Argentor. *tit.
 de contrab. emt. th. 54. n. 4.* ponit casum in alimentis præstandis
 17 hoc casu si emptor fidem non servet, revocari poterit domi-
 nium, quam explicationem secutus est Brunnem. *ad hanc
 L. 6. n. 1.* ibi: *vili pretio tibi vendo fundum, ut me alias hoc non præstas
 &c.* Quorum sententia confirmari poterit ex *L. 1. C. de Do-
 nat. que sub modo*, ubi in simili casu donatum, non tantum con-
 ditio-

dictione, sed & rei vindicatione repeti poterit, *d. L. 1. in fin. ibi:*
verum etiam vindicationem, Divi Principes in hoc casu, dandam esse
sanxerunt. Quicquid tamen hujus sit, in eo omnes conveni- 18
 niunt, quod in hac *L. agatur de casu, in quo venditor rem*
venditam vindicat & recipit propter violatam ab emtore fi-
dem, nihilominus expresse & clare constitutum, quod emtor
quoque recipiat suos nummos. Et nisi me omnia fallant 19
 commode supponi poterit, pactum venditoris, quo sibi domi-
 nium reservavit, si emtor promissis non stet. Tale enim
 pactum non infrequens fuisse Romanis, supra ex *L. 20. ff. de*
Precario, & aliis textibus demonstratum est, quo pacto sup-
 posito, textus omni difficultate caret. Cui tamen explicatio- 20
 ni obtare videntur verba: *Dominii tui jus in suam causam re-*
verti conveniat, ubi vox reverti innuere videtur, quod interim
 dominium fuerit translatum. Verba tamen hæc de effectu
 quoque dominii intelligi possunt, effectus enim dominii,
 quamdiu emtor promissis satisfaciebat, in suspenso erat, imo
 plane nullum alium effectum producere poterat, quam ut
 venditor securus esset de eo præstando, quod promissum e-
 rat. Si vero emtor non impleat promissi fidem Dominii (re-
 servati) jus in suam causam revertitur, hoc est venditor rem
 suam pleno jure recipit.

Dicta confirmo ex eatione quod vi Dominii reserva- 21
 ti venditio ita resolvatur, ac si facta non esset, *L. si hominem.*
19. ff. de usurpat. ubi dicitur, quod talis venditio redhibitioni
 similis sit, in redhibitoria vero restituitur res venditori, preti-
 um vero emtori *L. cum autem 23. §. 1. & L. quod si 31. §. 17. ff. de*
Acq. lit. Edict. accedit *L. ex emto. 11. §. fin. ff. de Act. emt. & vendit.* 22
 ubi deciditur, quod bonæ fidei hic contractus non patiat
 hanc conventionem, ut emtor rem amitteret, & pretium re-
 tine-

tineret, & argumentum *L. Necessario 8. pr. ff. de Peric. & Comod. ibi: & quod pretii solutum est repetetur*, in qua Lege expresse agitur de casu, si emptio propter deficientem conditionem resolvatur, qualis conditio in nostro casu est, si emptor pretium integrum non solverit.

- 23 Ad LL n 9. seq. adductas respondeo, quod loquantur de Lege commiss. adeoque extendi non debeant ad casum dominii reservati. Si quis vero cautelam a nobis *cap. 3. f. 2. n. 7.* suppeditatam sequatur, & cum reservatione dominii legem commissoriam conjungat, dicendum erit, quod hodie in hac quaestione rigor Legis commiss. non observetur, teste Ulrico Huber. in *Prælect. ad ff. t. de l. Commiss. n. 3. in f.* ubi Autumnio & Gronewegio *adh. t.* assentitur, consentit Stryck. in *Us. Mod. ff. t. de l. Commiss. §. 5.* si vero venditor pretium acceptum retinere velit, petere debet subhastationem rei venditæ, & reliquum pretii ex re vendita ante omnes alios creditores consequi poterit, quia illa, quæ in favorem creditoris sunt addita, ab ejus arbitrio dependent, an iis uti velit vel non, videatur Carpz. *P. 1. Const. 28. def. 21. præjudicio ultimo* Dn. Lyncker. *Decis. 522.* Mev. *P. 5. dec. 55.* Grævæus *ad Gail. Lib. 2. Concl. 15. n. 15.* una vero via electa, altera expirat Brunn. *ad l. 4. C. de pact. int. emt. n. 4.* Dicta confirmat responsum a Dno. Præsidi conscriptum & a Facultate Juridica Kiloniens. die 19. Dec. An. 1712. confirmatum, hujus tenorem adduco: daß der Herr v. A. die ex vendito empfangene 20000. Rthlr. nicht vor sich allein bebalten könne / sondern ad massam bonorum debitoris zu restituiren schuldig sey, B. R. W. & in eadem causa in Illustri Judicio Provinciali Holfatico (in quo tot Jcti, quot olim colligendis Digestis destinati, quorum nomina in Constit. Tanta. §. 9. æternitati consecrati sunt, ambigua fata causarum dirimunt,

150
49
M

munt, octo sc. Jcti equestris ordinis & octo civi ci ordinis, inter quos in medio Triboniani instar affidet Cancellarius Provincialis) pronunciatum est die Veneris d. 18. Nov. An. 1713. dass bewandten der Sachen Umständen nach / implorantes die von dem gewesenen Land-Syndico Volckmar auf Abschlag des Kauff-Schillings für das Guth Wandesbeck / an Imploratu bezahlte 20000. Rthlr. species cum usuris von Umbschlag 1709. als a tempore der wieder ergriffenen possession sothanes Gutes zu 5, procent wieder zu fordern wohl befugt; und dannhero Imploratus ermeldtes capital cum usuris zu restituiren / und an die Creditores nach Ordnung der Priorität - Urthel / in octavis T. R. des 1713. Jahres abzuführen / auch die dieses Processus halber angeuhrsachten Unkosten prævia moderatone zu erstatten / schuldig und gehalten seyn solle. Gestalt zu solchen allen Impetratus Krafft dieses vertheilet / jedoch demselben seine ratione interesse & damni etwa habende Befugnisse / suo loco & tempore auszuführen in quantum de jure reserviret und vorbehalten bleibet. Hæc sunt, quæ de DO-
MINIO A VENDITORE RESERVATO, paucis differere libet, jam vero telam abrumpens, Tibi, Omnipotens Deus, pro concessis hunc laborem consummandi viribus, gratias affero immortales, & Tuæ optimæ providentiæ mea ulteriora facta commendo, quo semper Te Duce felicissimum fortiantur exitum.

FINIS.

ERRATA NOTABILIORA.

In præfati: pag. 1. lin. penult. loco temporeibus, legatur temporibus.

In disp. pag. 13. lin. 4. §. f. Instit. de solut. deleatur. Pag. 14. n. 19.

In 4. pro voce juris gentium, legatur Jurisprudentium. Pag. 23. post vocem Verkäufer add. verb. confirmata est.

1.3.8

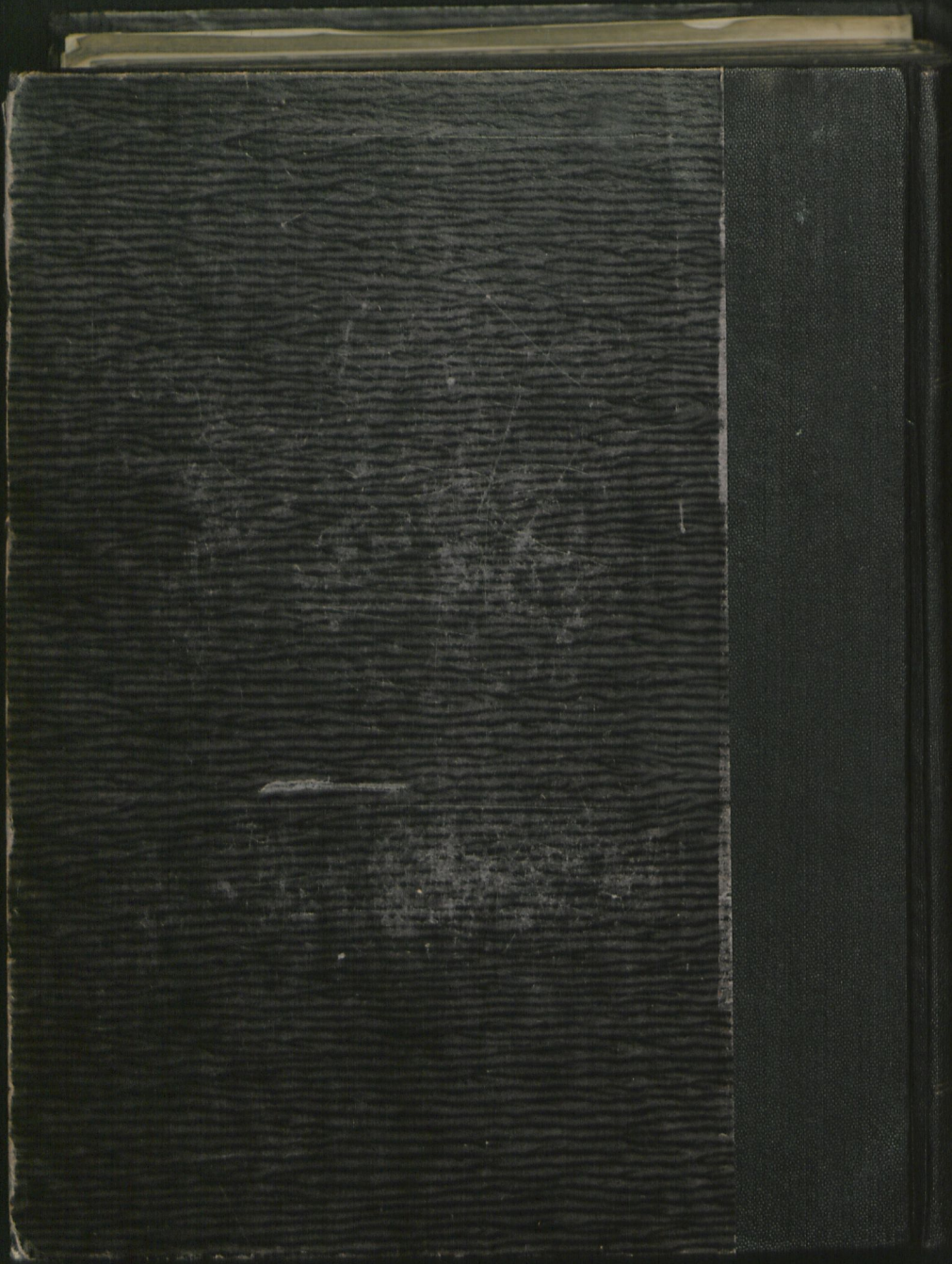

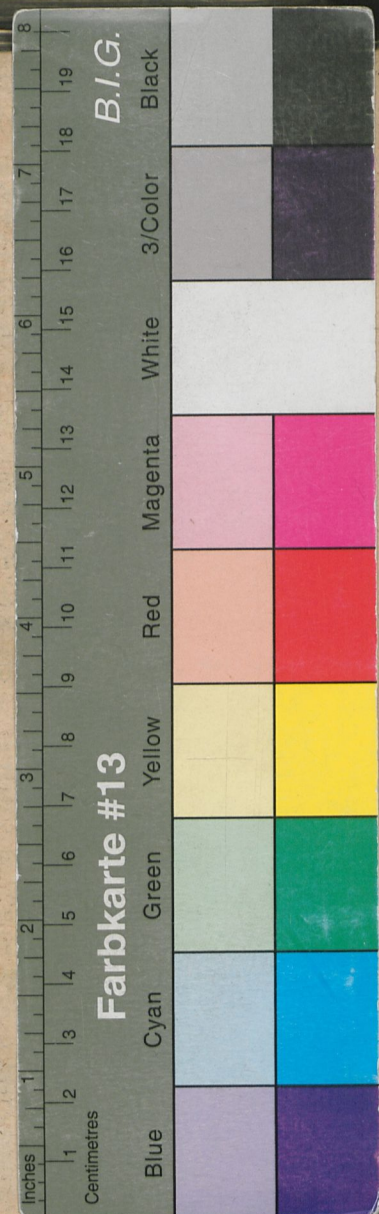
ULB Halle
003 742 709

3

TA → OL ^f
nur 1+21 Stück rechnung pff

DISSERTATIO, INAUGURALIS JURIDICA
DE
**DOMINIO A VEN-
DITORE RESER-
VATO**

23
1714,1

QUAM
ADSPIRANTE SUMMI NUMINIS GRATIA;
AUTORITATE AMPLISS. ICTORUM ORDINIS,
IN PERILLUSTRI ACADEMIA CHILONIENSI,
P R A E S I D E
**DN. JOHANNE JOACHIMO
SCHOEPFFERO,**
ICTO ET ANTECESSORE JURIS PRIMARIO, COM.PAL.
CAESAR. SERENISSIMI PRINCIPIS SLESVICO - HOLSATICA
CONSILIARIO JUSTITIAE ET CANCELLARIAE,
h. t. DECANO SPECTABILI,
PATRONO AETATEM COLENDO,
PRO ASSEQUENDIS
SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS DOCTORALIBUS,
DIE FEBRUARII. A. MDCCXIV.
IN AUDITORIO MAJORI,
HORIS ANTE ET POMERIDIANIS,
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTET
MICH. HENRIC. CURTIUS,
GUSTROV. MEGAPOL.

15/

KILONI, LITERIS BARTHOLDI REUTHERI, ACAD. TYPOGR.

